

Mark VAN DEN WIJNGAERT

Geschiedkundige

Het grote publiek kent professor geschiedenis Mark VAN DEN WIJNGAERT van zijn genuanceerde uitleg over het koningshuis. Zijn eigenlijke studie-onderwerp was en is de Tweede Wereldoorlog, de Belgische politieke geschiedenis en de internationale politiek sinds 1950. De geëngageerde en bewogen prof ging onlangs met emeritaat.

‘Hoed je voor valse profeten die de geschiedenis misbruiken’

Erik DE SMET

De laatste les die Mark VAN DEN WIJNGAERT gaf aan de studenten rechten aan de Hogeschool Universiteit Brussel ging onder meer over het verdrag van Lissabon... uit 2007. Volgens de professor daagt geschiedenis uit tot persoonlijk engagement. „De taak van een historicus is niet enkel gegevens te verzamelen, maar ook inzicht te geven in de feiten. Kritisch gevormde mensen laten zich niet meeslepen door de waan van de dag.”

–Hedendaagse geschiedenis bestuderen is een heikele zaak, omdat je nog met beide benen in je onderzoeksonderwerp staat. Klopt dat? Dat ondervond ik in 1973 tijdens mijn doctoraatsonderzoek over de secretarissen-generaal tijdens de Duitse bezetting. Drie van hen zaten bij mijn promotie in de zaal. Hedendaagse geschiedenis vraagt veel beroepskennis en je moet je dossiers goed beheersen. En als je het niet weet, moet je het lef hebben om met de vragen te blijven zitten. Het is geen schande te zeggen dat je iets (nog) niet weet of kent. Hoed je ook voor valse profeten die de geschiedenis naar hun hand proberen te zetten.

–Zoals?

Een mythe is die van Leopold III, de vorst die tijdens de bezetting bij zijn volk wilde blijven. Dat beeld werd door hemzelf en zijn entourage de wereld ingestuurd, daarin gesteund door de Kerk. Dat de volksraadpleging van 1950 in Vlaanderen voor hem een succes bleek, was te danken aan het feit dat kardinaal Van Roey het hele katholieke apparaat had ingeschakeld. Ik herinner me nog dat wij als schooljongens stickers met ‘L III’ toegestopt kregen. Een van de taken van de historicus is dergelijke mythen uit de weg te ruimen.

–De kardinalen Mercier of Van Roey mengden zich zonder schroom in het politieke leven van hun tijd. Hoe staat u als historicus daar tegenover?

Zij gebruikten hun kerkelijke ambt om aan politiek te doen. We moeten ons natuurlijk hoeden om de normen van vandaag toe te passen op het verleden. Na 1945 ontstond met de CVP een partij die los was geraakt van de binding met geloofsbeginselen, maar haar voorzitter August de Schryver trok wel naar kardinaal Van Roey om diens zegen te vragen. Ik leer uit de geschiedenis vooral dat elke vermenging van gods-

Voor Mark Van den Wijngaert is democratisering een niet te stoppen proces. © Herman Ricour

dienst en politiek fout is. Ook al hoort de Kerk vanuit haar inzet voor de armen ‘van nature’ thuis aan de linkerzijde van het politieke spectrum.

–Het grote publiek kent u van uw bijdragen over de geschiedenis van het koningshuis.

En toch is dat maar een zijdelingse belangstelling. Ik behoorde een tijdlang tot het wetenschappelijke comité dat de tv-uitzendingen van Maurice De Wilde over collaboratie en verzet tijdens Wereldoorlog II moest begeleiden. Na afloop van *De Nieuwe Orde* en de vervolgseries werd me gevraagd een miniserie te maken over de Belgische monarchie. Vandaar.

De titel royaltywatcher vind ik een belediging. Ik heb veel meer geschreven over de Tweede Wereldoorlog en de democratisering. Via het thema koningshuis kwam ik echter aan bod in de media en dat was goed. Als historicus moet je immers je kennis durven te delen met velen.

–Vanwaar die aandacht voor de oorlog?

Je kunt Wereldoorlog II niet begrijpen zonder de economische crisis van de jaren 1930. Als gevolg daarvan stak de tendens

naar een autoritaire staatsstructuur de kop op. Tijdens de oorlog kreeg die beweging de wind in de zeilen, maar na de bevrijding brak de democratie door. Men had dan ook aan den lijve ondervonden tot welke uitpattingen het autoritaire kan leiden.

„De afstand groeit tussen de praktijk in de Kerk en het wettelijke kader. Herbronning is nodig”

–Democratisering is niet te stoppen, zegt u.

Het democratische stelsel is het moeilijkste van de wereld. Je moet de verkozenen van het volk immers controleren. Dat is de taak van de media. Op basis van affiches en slogans kun je kandidaten niet beoordelen. Je moet weten wat ze doen, waarvoor ze staan. Regeren is vooruitzien, dus meer dan toewerken naar de volgende verkiezingen. In de politiek ontbreekt het velen aan

staatsmanskunst, soepelheid en inleving. Dat is de echte reden waarom het vandaag in België zo droevig is gesteld.

–Secularisering is een rode draad door deze tijd. Heeft levensbeschouwing nog een maatschappelijke betekenis?

Secularisering loopt samen met democratisering en de Kerk heeft zich daar altijd tegen verzet, ook in haar eigen schoot. Kerkelijke benoemingen staan soms haaks op wat mensen willen, terwijl ik in *Handelingen* lees dat de leerlingen een eigen voorganger verkozen. De afstand groeit tussen de praktijk in de Kerk en het wettelijke kader, bijvoorbeeld inzake gelijke kansen. Er is dus dringend herbronning nodig.

Ik ben er echter wel van overtuigd dat levensbeschouwing wel degelijk een maatschappelijke rol te spelen heeft. De traditionele partijen zijn allemaal ideologisch verwaterd, terwijl de kiezers waarschijnlijk juist nood hebben aan meer inhoud. Alle partijen vissen in dezelfde vijver, ieder politicus zwaait met oneliners. Je kunt slechts goed je stemplicht vervullen, als je weet waarvoor politici en partijen echt staan.